

SŁOWO WSTĘPNE

Iliada i *Odyseja* Homera – wielkie epepeje starożytnych Hellenów otwierające dzieje literatury europejskiej – wywierały i wciąż wywierają ogromny wpływ na kulturę, w tym na literaturę. Wśród wielu bohaterów obu eposów wyjątkowy status posiada Odyseusz – bynajmniej nie tylko z racji poświęcenia mu jednego z utworów, noszącego zresztą tytuł od jego imienia. Tego wojownika, nad którym czuwa bogini mądrości Atena, cechuje nie tylko męstwo, ale także dar wymowy, inteligencja, szybkość reakcji, nieufność, spryt i pomysłowość. W pisanych heksametrem pieśniach Homera jawi się on nie tylko jako podstępny zdobywca Troi, opiekun swych towarzyszy podczas powrotnej wędrówki, ale też jako mąż Penelopy, ojciec Telemacha i król Itaki. Ta barwna i wieloaspektowa osobowość Odyseusza oraz różnorodność towarzyszących jego dokonaniom wątków zainspirowały wielu twórców w starożytności i w następnych stuleciach.

Odyseusz stał się dla literatury czasów późniejszych między innymi figurą podróżnika, tułacza, pielgrzyma czy pokutnika, a jego peregrynacje – wyrazem egzystencjalnych wyzwań stających przed człowiekiem. Z tej perspektywy w niniejszym numerze czasopisma „Colloquia Litteraria” zestawiliśmy ze sobą artykuły ukazujące literaturoznawczą refleksję nad podróżami „Odyseusza” w literaturze, a nawet w widowiskach tanecznych – na przestrzeni wieków i epok. W zaprezentowanych testach pojawi się zarówno Odyseusz Homera, jak i Stanisława Wyspiańskiego czy Romana Brandstaetera; starożytny podróżnik, „ojciec historii i geografii” Herodot oraz Ryszard Kapuściński jako przedstawiciele reportażu podróżniczego. Chrześcijańskie teksty medytacyjne z XVII i XVIII w. odkrywają, jak metafora drogi wyraża intymne przeżywanie treści duchowych przez

SŁOWO WSTĘPNE

człowieka-tułacza, który chce powrócić do niebieskiej ojczyzny. Sztuka baletowa epoki oświecenia na kartach swoich librett odsłoni przed nami pragnienie poznania egzotycznych „nowych światów”, a Kazimierz Lux, „polski pirat” na Antylach, ukaże spotkanie z egzotycznym dla siebie światem San Domingo. Podróż Bolesława Prusa do Puław okaże się wyprawą sentymentalno-filozoficzną. Współczesny przewodnik po Ziemi Lubuskiej odsłoni znaczenie peregrynacji dla przyjemności i intelektualnej wędrówki po wiedzę.

Redaktorzy tematyczni
dr hab. Dominika Budzanowska-Weglenda
dr hab. Joanna Zajkowska